

CIEMNY (321) ai

-e- (297), -ę- (24).

e jasne.

comp i sup (4 + 4) (nã)ciemniejszy; -ejszy (1), -(e)jszy (7). sup nã- (2), n(a)- (2).

sg m N ciemny, ciemniejszy (52). ◊ G ciemného (15); -ého (2), -(e)go (13). ◊ A ciemny (9), ciemn(e)go (1). ◊ I ciemnym (7). ◊ L ciemnym (14), ciemn(e)m (2); -(e)m *BibRadz*; -ym : -(e)m *SkarŻyw* (1 : 1). ◊ V ciemny (1). ◊ f N ciemnã, ciemniejszã, nãciemniejszã (31); -ã (24), -(a) (6). ◊ G ciemnój, ciemniejszój (20), ciemnó *OpecŻyw* (2); -ój (4), -(e)j (16). ◊ D ciemnój (1). ◊ A ciemną (9). ◊ I ciemną (2). ◊ L ciemnój (17); -ój (1), -(e)j (16). n N ciemnó, nãciemniejszó (23); -ó (2), -(e) (21). ◊ G ciemn(e)go (10). ◊ A ciemn(e) (6). ◊ I ciemnym (5). ◊ L ciemnym (11), ciemn(e)m (3) *FalZioł*, *RejPs*, *BudNT*. ◊ pl N m pers ciemni (1). subst ciemnó, ciemniejszó (17); -ó (4), -(e) (11). ◊ G ciemnych (12). ◊ D ciemnym (3). ◊ A subst ciemnó (28); -ó (4), -(e) (24). ◊ I m ciemnymi (1). f ciemn(e)mi (2) *BibRadz*, *RejZwierc*, ciemnymi (1) *KochPhaen*. n ciemnémi (1). ◊ L ciemnych, nãciemniejszych (13). ◊ V m pers ciemni (1). ◊ [G sg n skostn z ciemna (*Linde*).]

Sł stp, *Cn notuje*, *Linde XVII – XVIII w.*

1. *Niejasny, niewidny, pozbawiony światła; mroczny, nieoświetlony; wydający mało światła; opacus, tenebrosus Mącz, Calep; illuminus Calep, Cn: nubilus Mącz, Calep; caliginosus, ater Mącz, Cn; fuscus, malignus Mącz; nebulosus, nubilosus, obnubilus, praenubilus Calep; gnephosus, illunis, obscurus, perobscurus, tenebricosus Cn (229) : Poty^m go do piwnice ciemnó wiedli *OpecŻyw* 115; *FalZioł* IV 1d, 26c; Takież zimie noci bywaiã barzo wielkie y ciemne *MiechGlab* *4; Iako Alexander wízedł w padoł ciemny/ á tám nãlazł Bazyliífzkã. *HistAl* K7, F3, K3v, K7v; W cyemnych wodach nã obłococh był przybytek yego. *LubPs* E, ff3; *GroicPorz* 112; Lámpã ieft lámã przezlię y ciemna y brudna *RejWiz* 119v, 118v [2 r.], 145, 153v; *Leop Ps* 17/12; *BibRadz Apoc* 16/10; Opacus, Ciemny dla cieniu drzewnego. *Mącz* 264b, 32a, 205d, 447c; *LeovPrzep* D3; *RejAp* 186; *GórnDworz* Bb2v; *RejPos* 337, 337v, 338, 338v; *RejZwierc* 40v, 153v; á gdy wízytkie członki porzãdkiem wotowãły/ że ieft ciemne/ lámé tylko oczy powiedziãły że ieft światłé. *ModrzBaz* 29v, 30; *KochPs* 131; *NiemObr* 68; *KochPhaen* 10, 11, 15, 19, 21; *WisznTr* 31; *Calep* [505]b, 692a, 706a [2 r.], 715a, 837a; *GostGospPon* 170; *GrabowSet* S2; w iãkiś loch ciemny/ nie bez ítrãchu Wpadłem nãpoły martwy/ do ciemného gmãchu. *GosłCast* 20; *KlonWor* 24 [2 r.], 69.*

W charakterystycznych połączeniach: ciemny(-e) gmach (4), naczynie (5), padoł (2).

Wyrażenia: »ciemna chmura« (2): Bo widzę od zachodu iãkã ciemną chmurę. *RejWiz* 146v; *RejZwierc* 68.

peryfr. »gmach ciemny« = *grób* (1): Vzywãjąc tych rzeczy/ by nã tworcę íwego Pomniãł; dokãd nie wnidzie do gmãchu ciemnego. *SapEpit* B3.

»ciemny grob« (3): Nãzãd íię nie wrãca/ co w ciemny grob wpãdnie *GrabowSet* B3, S2v; *KolãkCath* B2.

»jaskinia ciemna« [*szyk* 4 : 3] (7): Poty^m go z iãkinije oné ciemnó wywiedli/ krzyż nagotowãwíły *OpecŻyw* 138v; *LubPs* C3, D4; *Atrae speluncae*, Ciemne yãskinie. *Mącz* 18d; *HistHel* B3, B4; *GórnTroas* 33.

»ciemny ką« (3): *BielKom* G4; *RejPos* 87; O iáka bylá żáłość rodzicom/ gdy po ich komorkách y piwnicách y wżytkich ciemnych kątách/ Ízukano/ y brano fynacżki niewinne názgubę. *SkarŻyw* 478.

»ciemny(-a) las, puszcza« [szyk 14 : 1] (14 : 1): *Murm* 20; *Nemus*, gay, silva umbrosa, cyemny lyasz *BartBydg* 97, 84; Głósem íwem żáftánowi wślytki zwierżetá lefne/ á przezroczyftóść vczyni wnaćciemnieyślych lefiech *RejPs* 42, 92; *Opaciores silvae*, *Ciemnieyśze láfy*. *Mącz* 264c, 18a, 264c; *SkarŻyw* 167; *StryjKron* 400; *KochPam* 88; *Lucus* – *Cziemni las*, dla przibitkow bozich poświęczoni. *Calep* 615b, 215h; *GrabowSet* Iv; *KlonWor* 61.

»mgła ciemna« = *caligo tenebrosa Vulg* [szyk 3 : 1] (4): *Leop Gen* 15/17; *Aer crassus nobis offunditur*, *Mgłá nas ciemna opádlá*, *Mącz* 140a; *Tu widzę/ áni ciemné mgły dochodzą/ Ani śnieg/ áni żimné grády Ízkodzą KochPieś* 12; *SzarzRyt* B2.

»ciemne miejsce« [szyk 11 : 4] (15): rofcie to ziele na miefczach ciemnych *FalZioł* I 26d; *Ktemu mamy namocnieyśze słowo prorockie/ ktorego pilnując dobrze czynić ie/ iáko kágáńcá świecącego ná ciemnym mieyfcu [in caliginoso loco] BibRadz 2.Petr* 1/19 [przekład tego samego tekstu *BudNT*, *WujNT*], *3.Esdr* 4/23; *BielKron* 99v; *Mącz* 196b, 257a, 446a; *RejPos* 19v, 337; *BudNT 2.Petr* 1/19; *CzechEp* 115, 125; *Poładził mię w ciemnych mieścách [in obscuris Ps 142/3]/ iáko zdawná pomárte LatHar* 170, 610; *WujNT 2.Petr* 1/19.

peryfr. »ciemny namiot« = *lono matki* (1): *Ale czekay fynaczku czáfu twego/ iefzcie trzy mieśiące w tym ciemnym namiećie przetrwáć rnałz SkarKaz* 577b.

»niebo ciemne« [szyk 2 : 1] (3): *RejWiz* 153v *marg*, Cc8; *Tenebricosissimum tempus*, *Bárzo ciemne záchmurzone záfępione niebo. Mącz* 446a.

»ciemna noc« [szyk 19 : 5] (24): *Ale im na ciemneyśza nocz, tym lepiey widzi y częścicy latha FalZioł* IV 25d; *GlabGad* B6v; *RejPs* 183, 203; *HistAl* L5; *LubPs* R3, eev; *BielKron* 397; *Mącz* 141c; *noc náciemnieyśza V ciebie nád połudné światło iáńnieyśza. KochPs* 203; *CzechEp* 167; *KlonŻal* Dv; *SLónce iuz pádło/ ciemna noc nádchodźi KochPieś* 18; *KochSob* 72; *KochTarn* 74; *ArtKanc* P14; *ZawJeft* 6; *Calep* [505]b; *GrabowSet* G4v; *RybGęśli* B4v; *GosłCast* 68; *SapEpit* A2; *KlonWor* **2; *SzarzRyt* A3v.

»ciemny obłok« [szyk 6 : 2] (8): *FalZioł* V 55v; *Potym był defzcz wielki y ciemny obłok HistAl* [I3]v, I4v; *A był obłok ciemny [nubes tenebrosa]/ a oświecájący noc/ thák yż kłobie [...] przyśtępic nie mogli. Leop Ex* 14/20; *BibRadz Ex* 19/9; *WisznTr* 7; *LatHar* 665; *GosłCast* 24.

»ciemna osiadłość« = *kryjówka* (1): *Syedzi z bogaczmi fwyátá w cyemney ofiadłości [in occultis Ps 9/8]/ Zdrádnye zmyśla mordowác wyerne w niewinności LubPs* C2v.

»ciemna(-e) wieża, więzienie« [szyk 9 : 1] (5 : 5): *że mi fie zda żywot moy iákoby był wćiemnem á wokruthnem więzieniu RejPs* 130; *SkarJedn* 303; *o pułnocy ściác ie w ciemney wieży kazáł. SkarŻyw* 131, 99, 179, 207, 300, 363; *StryjKron* 477; *ReszPrz* 98.

Szeregi: »głęboki i ciemny« (1): *y S: Grzegorzá do błotney głębokicy y ciemney wieże poładził SkarJedn* 303.

»światły czyli ciemny« (1): *Miály miedzy łobá iednego czáfu członki ciáłá człowiczego rozmowę o Słóńcu/ iefli iefł światłe/ czyli ciemne [lucidusne sit, an vero tenebricosus] ModrzBaz* 29v.

W przen (30) : PatKaz I 8; abouiem cieleftnośc ich napełniona ieft grzechow ciemnych. Ktore zacimiaią od nich wieczną światłość. WróbŻołt 16/14; Niechay będą ich drogi ciemne y fliskie/ á angioł Boży prześladiący ie. WróbŻołt 34/6; Przełto tedy niepotrzebá nam więcej żadnych ciemnych y gálnących Lámp/ poniewas [!] thá Lámpá wietzna Kryftus Syn Boży/ w fercách nálnych [...] wftáwicznie wednie y wnocy światci y gore. KrowObr 90v; A gdy słońce záchodziło/ ten ział Abrámá/ y ftrách wielki á ciemny [magnus et tenebrosus] przyšzedł nań Leop Gen 15/12; Y od tych ktorzy opufzczaią łciełzki profthe/ vdawaiąc się drogámi ciemnymi [per vias tenebrosas]. BibRadz Prov 2/13, Ps 34/6, 73/20; OrzQuin F4v; SarnUzn H2; nie dáyże wšzechmogący Pánie/ áby nas ná tey płoney roli tego mizernego światá/ miał záftác wieczor oney ciemney á frogiey śmierci nálney RejPos 61v, RejPos 338v; iáko teź tu y sam fprawy złe/ ciemne/ y nieuzyteczne/ Ofiárowniká te⁶⁰ ftrófował. CzechRozm 244; SkarŻyw 114; PudłFr 50; ZawJeft 26; GórnTroas 35.

Wyrażenia: »ciemny kąt« (2): Poznałz iż heretické chálupki/ z nowey gliny z nowych próżnych á fałszywych ięzykow zbudowane są/ y w iednym ciemnym kącie obálenia czekaią. SkarŻyw A4, 301.

»ciemny las« (2): O nędzna owieczko á nędzny człowiecze [...] czemu fie oddzyelałz od ftádá iego/ zá márną obłędliwością ciemnego á głuchego láfá tego? RejPos 168v, 323v.

»ciemna noc« (3): KrowObr 5; ZawJeft 34; To moy vrząd ieft/ y to mam w fwey mocy/ Ná światło ludzie dźwigác z ciemney nocy GrochKal 4.

»ciemny obłok« (1): Záfzłyć były oczy márności moiey/ wielkim á ciemnym obłokiem LatHar 567.

»ciemne słońce« (1): Bowiem przy ciemnym słońcu napilniey Więc rádzą/ Ale miałto pomocy czáfem więcej wádzą. RejWiz 175.

»ciemny wieczor« (1): iż wieczor trudnieyfa iemu fpráwá ná wšzem bywa. A owšzem ten nałz ciemny wieczor przyšzley śmierci nálney RejPos 110v.

»ciemny(-a, -e) taras, więzienie, wieża« (1 : 1 : 1): A což gdy on fprofny nałog [...] wšzytko popfuie/ á ná żadney rádzie nie przełtanie onego więźniá fwego poćciwego/ ktory [...] bez fmetku nie może być/ fiedząc w ták plugáwey á ciemney wieży RejZwierc 63; ArtKanc F4; SkarKaz 387b.

Szereg: »ciemny a głuchy« [szyk 1 : 1] (2): ktore [...] fie tułaią po tym głuchym á ciemnym lefie światá tego RejPos 323v, 168v.

Przen (46) :

a) O piekle, czyšćcu, otchlani (28) : LubPs aa; Leop Job 38/17; MWilkHist F2; śmierć nielutosciwa Mnie fmutná ztobá dzieli/ á pod ziemię wzywa Do niłkiéy Proferpiny ciemnégo pokoiá KochFr 123; Wieczność mielzkánia w ciemney/ fmirodliwey/ y mąk pełney piekielney kátowni. LatHar 671, 401, 546.

Wyrażenia peryfrastyczne: »ciemny browar« (1): zágládaiąc do fprofnego á ciemnego browáru fwego/ á ciebieby miano fámeý brony wytręćć á wypchnác do oney márney á zbrukáneý ordy RejAp 184.

»ciemna ciemnica« (1): á dla tego z nawyźszego Niebá zrzuceni/ y w ciemną ciemnicę ziemfká zámknieni KuczKat 20.

»ciemna głębokość« (1): Záprowádził fwe łupy z ciemney głębokości. LatHar 523.

»ciemna jaskinia« (1): Niech mię wrogowie w ciemné iáfkinié twé w trącą. *ZawJeft* 31.

»ciemne kraje« (2): Y Gréczánin nie ieden poľtan w ciemne kráie *GórnTroas* 52; *SkarKaz* 634a.

»ciemne krolestwo« [szyk 6 : 1] (7): gdzye będye [!] wieczny płáč á zgrzytánie zębow/ w onym ciemnym krolestwie czártá [profnego *RejPos* 331, 15v [2 r.], 52v, 180v, 239v, 333v.

»ciemne miejsce« [szyk 2 : 1] (3): Erebus, Naciemnieyŝe mieyŝce w piekle *Mącz* 107c; Tartarus, Piekło/ álbo mieyŝce ciemne w piekle. *Mącz* 441c; *GórnTroas* 50.

»ciemne osiadłości« (1): á czárt iáko łrogi kát iuž vŝtáwicznie chodzi nád tobą [...] áby cie iáko poľápic mógł do ciemnych oliádłości ŝwoich *RejPos* 176.

»ciemne przybytki« (1): á odŝtápiwŝy od tákiego krolá [...] á zoŝtác z márnym á s ciemnym kfiáżęciem ŝwiátá tego [...] ná ono wieczne mieŝzkánie w onych ciemnych á ŝmrodliwych przybytkoch *RejPos* 319v.

»ciemne rozkosze« (1): áby cie teŝ odprowadŝil do onych ciemnych roŝkoŝy ŝwoich. *RejAp* 187.

»ciemne strony« (2): *SkarŹyw* 115; Tákié ieŝt/ iŝ w ŝiemi ŝyn/ duch ŝzedł w ciemne ŝtrony/ Mártwy podług zwyczáiu przy ŝwych pogrzebiony. *GórnTroas* 44.

b) O szatanie (18) :

Wyrażenia peryfrastyczne: »ciemny anjoł« (2): A ŝtąd iuž on ciemny Anyoł ieŝt ŝtrażem [!] y opiekálnikiem káŝdego z nich *RejPos* 332v, 201.

»ciemny bog« (1): Páthrzayŝe zálie nacŝ cie on twoy ciemny bog powiedzye *RejPos* 180v.

»ciemne(-y) ksiáŝę, krol« [szyk 6 : 1] (4 : 3): Wieŝ teŝ iuž pewnie/ iŝ ten omylny miŝtrŝ á on ciemny krol ŝwiátá tego/ vŝtáwicznie zá tobą woła *RejPos* 239v, 115v, 218, 220, 239v, 253, 319.

»ciemny mistrz« [szyk 4 : 1] (5): A ciemności go nie poznály/ to ieŝt/ éi wŝyŝcy kthorzy náŝláduiá ciemnego miŝtrŝá tego *RejPos* 44, 187, 204, 218v, 240.

»ciemny opiekálnik« (1): inŝ iedno on ciemny á márný opiekálnik iuž ŝie thobą opiekác muŝi. *RejPos* 180v.

»ciemny sprawca« (2): iuž on ciemny ŝprawcá/ [...] z wielką rádoŝciá wwiáŝe ŝie w oliádłość onę *RejPos* 115, 180v.

a. Lubiący ciemności (1) :

Szereg: »nocny a ciemny« (1): Przytym teŝ niedoperzowie/ ŝowy/ puhacze/ y ine ptáctwo brzydliwe nocne á ciemne thám ŝie poŝpolicie rádo chowa. *RejAp* 148.

2. O kolorach; niejasny, czarny; ater, nubilus, obscurus *Mącz, Calep, Cn; fuscus, surdus Mącz; perobscurus Calep* (21) : á liŝth ma chropawy trochę ciemny. *FalZioł* I 49c, I 147a [2 r.], III 27c, V [2]v, 10v; Item wgranowye vkradl wkarczmye dwye ŝukny nyewyefŝczie yedną czyemna a druga czwikowŝka *LibMal* 1544/87, 1545/108v; Fuscus, Ciemny/ Smiády/ prziczerń. *Mącz* 141b, 422a; *SienLek* 26v [2 r.].

Wyrażenie: »ciemna farba, barwa, máŝc« [szyk 3 : 1] (2 : 1 : 1): Drugi rodzaj ieŝt iego daleko ŝwietleyŝy/ á barwy ciemnieyŝzey: ale nie tak dobri *FalZioł* IV 50a; Nubilus color, Ciemna máŝc. *Mącz* 252b, 435a; Svasum – Cziemna farba. *Calep* 1014a.

Szereg: »ciemny, (i) czarny« [szyk 1 : 1] (2): [*Mech laskowy*] ciemny y czarny ieŝt gorŝi. *FalZioł* I 150d; *Calep* 109a.

a. Na oznaczenie intensywności barwy albo odcieni (3) : O Brańki iest ziele [...] ma [...] pręt ciemny ku czarnoŃci Ńkłoniony *FalZioł* I 106b.

Wyrażenie: »ciemna farba« (1): *Mącz* 24c *cf Szereg*.

Szereg: »bronaŃny a ciemny« (1): *Beticus color*, BrónaŃna á ciemna fárbá yáko by ćwiklá. *Mącz* 24c.

[Zestawienie: »z ciemna wrony«: Wźdyć nie táką ón Ńierć miał/ bo był z ćiemná wrony *Albertus* A2v (*Linde*).]

a. O głoŃie: niski (1) :

Wyrażenie: »ciemny głoŃ« (1): Bárwierzá było teŃzno iż tego táil/ wlaźł w trzcinę y wołał ciemnym głoŃem *BielKron* 26.

3. NieoŃwiecony, głuŃi, prosty; *obscurus* *Mącz*, *Calep*, *Cn* (9) : racz miły panye objaŃnic ciemne a nierozumne ferca naŃŃe *RejPs* 112, 189v; *BibRadz* I 341a *marg*; *RejPos* 294v; *SkarŻyw* 262; *ArtKanc* H7; Służyć oyczyźnie miłéy: á iéy Ńpráwom Ńlawnym/ Nie dopuŃczał zámierzknąć w ćiemnym wieku dawnym? *KochCz* A3v; *WujNT* 836.

a. W funkcji rzeczownika (1) : iáko Ńtrożowie Ńpiących/ y wodzowie nieumiejętnych/ y Ńwiece ćiemnych/ y oycowie dzieći proŃtych/ o ich dobrym y Ńpokojnym obmyŃláli. *SkarKazSej* 657a.

4. Zawiały, tajemny, aluzyjny, niewiadomy, mało znany; mętny; *adumbratus* *Mącz*; *obscurus*, *tenebricosus*, *tenebrosus* *Cn* (22) : A co Ńię przyczyni dotyczy tey ćiemney w párabołách Pána náŃzego mowy y náuki: tá iest pierwŃza. Aby nie wŃzyŃcy rozumieŃi táiemnice Bożkie. *SkarKaz* 80b, 117b.

Szereg: »ciemny i tajemny« (1):y objawi geŃtwę piŃma Ńwiętego (ktore było ciemne y tajemne iáko geŃtwa) wŃzytkiemu Ńwiatu. *WróbŻołt* I7v.

Peior. (14): *ForCnR* C3v; A ony cyemne ŃproŃŃne Ńwyátá tego błędy/ MuŃŃá wŃtępić wáŃŃey tu iáŃnoŃci wŃŃędy. *LubPs* P5, P5 *marg*, bb4 *marg*; *RejWiz* A2; StrzeŃmy Ńię ábychmy nie byli zwieźzieni przez ich ćiemná Filozofią *GrzegRóżn* I4v; *Gloria non adumbrata*, Nie ciemna chwałá ále yáŃna á wiadoma. *Mącz* 502a; *RejPos* 322; *RejZwierc* 180; Przeto prozne Ńá te wymowki wáŃze/ mili ćiemni á pokáŃni Doktorowie. *WujJud* 158v; *SkarŻyw* 114; *ArtKanc* T; *WujNT* 860; *WitosłLut* A2v.

a. PokáŃny, skryty, podŃtępný; *clancularius*, *clandestinus*, *furtivus*, *tenebrarius*, *umbraticus*, *umbratilis* *Cn* (5) : Ale Ńłuchay á Ńłuchay pilnie ty nędzny á ciemny á fáŃŃzywy rybitwie *RejPos* 176v.

Wyrażenia: *peryfr.* »kusiciel ciemny« = *diabeł* (1): PrzyŃzedł kuŃiciel ćiemny *LatHar* 590.

»ciemny rusz [= *gra w karty*]« = *podŃtępný*, *nieuczciwoŃć* [*szyk* 1 : 1] (2): Iedni rzeczy doŃtáią ŃpoŃobem táiemnym: RuŃzem to poŃpolicie zdawná zowá ćiemnym. *KlonWor* **, 37.

Szereg: »ciemny i tajemny« (1): PuŃzcze y zámknienia znáczą ćiemne y táiemne y pokáŃne Ńchadzki y zbory odŃzczepieŃcow. *WujNT* 104.

5. Niewidomy, Ńlepy; *krótkowzroczny* (22) :

Wyrażenie: »ciemne(-y) oczy, wzrok« [*szyk* 7 : 6] (11 : 2); *FalZioł* III 33b; *Caligatio*, Ciemny wzrok niedoyzrzenie. *Mącz* 32a; Cyemnym oczom Ńłuży mleko z Ńałaty *SienLek* 65, 65 [2 r.], 65v [5 r.], 66, S3v; *Lusciosus* – Cziemnych oczu, a zwłáŃzcza przy Ńwieci. *Calep* 619a.

W przén (6) : yeŃzły oko twego umyŃłu zle bądzye tedy y czyáło czyemne twe bądzye wŃzytko *PatKaz* III 145v; *MurzNT* *Matth* 6/23, *Luc* 11/34; Ale iestliby oko twoie zle było: wŃzytko ćiało twoie ćiemne będzie [*tenebrosus erit*]. *WujNT* *Matth* 6/23, *Luc* 11/34, 36.

Wyrażenie: »wzrok ciemny« (1): A my ná twoie śprawy/ choć wzrok ciemny mamy/ Kiedy śie poznać chcemy/ dotknąć śie władamy. *SzarzRyt* B3.

a. *W funkcji rzeczownika* (2) : Wziął chromego on ifty ciemny ná rámioná *KlonWor* 51.

W przeni (1) :

Szereg: »ślepy a ciemny« (1): A on wodz ślepych á ciemnych nigdy nie omiełzka áby owłzem wiéczey nie záłłaniał od nich onego bláłku *RejPos* 204.

6. *n-loc* (1) :

Zestawienie: »Wáł Ciemny« = *Umbrosa Vallis* (= *Vatlombrosa*) (1): Potym Ian Gwáłbertus Florentzyk z wáłu ciemnego/ Regułę łobie nową wymyślił *KrowObr* 134.

*** *Bez wystarczającego kontekstu* (17) : *Caliginosus*, *Dunckeł*. Czyemny *Murm* 18, 18; *Mymer*¹ 4; *Obscurus*, cyemny *BartBydg* 99b, 21b, 156b; *Mącz* 31d, 257a, 446a [2 r.]; *Finfter*. Ciemny. *Tenebrosus*, *tenebricosus*. *Calag* 193b; *Tenebricosus* – barzo cziemni. *Calep* 1053b, 151b, 584a, 716a, 786b, 1053b.

Synonimy: **1.** czarny, mgłasty, niejasny, niewidny, pochmurny, zachmurzony; **2.** czarny, gniady, niejasny, przyczerń, śmiady, wrony; **3.** głupi, niemądry; **4.** tajemny, zawily; **5.** niewidomy, ślepy.

Cf **CIEMNOBŁĘKITNY, CIEMNOBRONATNY, CIEMNOCHMURNY, CIEMNOCZYRWONY, CIEMNODZIKI, [CIEMNOMGLISTY], CIEMNOMODRO, CIEMNOMODRY, CIEMNORYDZY, CIEMNOSIWY, CIEMNOSZARY, CIEMNOWID, CIEMNOWIDZ, CIEMNOZIELONY, CIEMNOŻOŁTY, NIECIEMNY**

AL